

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

13 iulie 2017*

„Piața internă –Decizie a EUIPO de respingere a unei cereri de înscriere pe lista mandatarilor agreeți –
Condiție referitoare la existența unui domiciliu profesional în Uniune –Articolul 93 alineatul (2)
litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 207/2009 –Libera prestare a serviciilor –Articolul 36 din Acordul
privind SEE –Interpretare conformă”

În cauza T-527/14,

Paul Rosenich, cu domiciliul în Triesenberg (Liechtenstein), reprezentat de A. von Mühlendahl
și C. Eckhardt, avocați,

reclamant,

împotriva

Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), reprezentat inițial de
G. Schneider și ulterior de D. Walicka, în calitate de agenți,

pârât,

având ca obiect o acțiune formulată împotriva Deciziei Camerei a patra de recurs a EUIPO din
29 aprilie 2014 (cauza R 2063/2012-4), privind refuzul EUIPO de înscriere a reclamantului pe lista
mandatarilor agreeți prevăzută la articolul 93 din Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din
26 februarie 2009 privind marca Uniunii Europene (JO 2009, L 78, p. 1),

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

compus din domnii A. Dittrich, președinte, J. Schwarcz (raportor) și doamna V. Tomljenović,
judecători,

grefier: A. Lamote, administrator,

având în vedere cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 15 iulie 2014,

având în vedere memoriul în răspuns depus la grefa Tribunalului la 19 decembrie 2014,

având în vedere memoriul în replică depus la grefa Tribunalului la 10 martie 2015,

având în vedere memoriul în răspuns depus la grefa Tribunalului la 11 mai 2015,

în urma ședinței din 14 ianuarie 2016,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

Cadrul juridic

Acordul privind SEE

- 1 Articolul 1 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), intrat în vigoare în Liechtenstein la 1 mai 1995 prin Decizia nr. 1/95 a Consiliului SEE din 10 martie 1995 privind intrarea în vigoare a [Acordului privind SEE] pentru Principatul Liechtenstein (JO 1995, L 86, p. 58, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4), prevede:

„Obiectivul prezentului acord de asociere este acela de a promova consolidarea continuă și echilibrată a relațiilor comerciale și economice dintre părțile contractante în condiții concurențiale egale și respectarea aceluiași norme, în scopul creării unui Spațiu Economic European omogen, denumit în continuare SEE.”

- 2 Conform articolului 2 din Acordul privind SEE:

„În sensul prezentului acord:

- (a) «acord» înseamnă acordul principal, protocoalele și anexele la acesta, precum și actele la care se face trimitere în acesta;

[...]”

- 3 Referitor la interpretarea Acordului privind SEE, articolul 6 enunță principiul omogenității în următorii termeni:

„Fără a aduce atingere evoluțiilor viitoare ale jurisprudenței, dispozițiile prezentului acord, în măsura în care sunt identice din punctul de vedere al conținutului cu normele corespondente din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene și Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, precum și cu actele adoptate în aplicarea acestor două tratate, se interpretează, în cadrul punerii lor în aplicare, în conformitate cu hotărârile pertinente ale Curții de Justiție a Comunităților Europene emise înainte de data semnării prezentului acord.”

- 4 Articolul 7 din Acordul privind SEE prevede:

„Actele la care se face trimitere sau care sunt conținute în anexele la prezentul acord sau în deciziile Comitetului mixt al SEE sunt obligatorii pentru părțile contractante și sunt sau devin parte din ordinea juridică internă a acestora, după cum urmează:

- (a) un act care corespunde unui regulament CEE devine parte ca atare din ordinea juridică internă a părților contractante; [...]”

- 5 Articolul 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE, referitor la libera prestare a serviciilor, prevede:

„În cadrul dispozițiilor prezentului acord, nu există restricții în ceea ce privește libertatea de a presta servicii [a se citi «libera prestare a serviciilor»] pe teritoriul părților contractante cu privire la resortisanții statelor membre ale [Uniunii Europene] și ai statelor membre [ale Asociației Europene a Liberului Schimb] care sunt stabiliți într-un stat membru al [Uniunii] sau într-un stat AELS, altul decât cel al persoanei căreia îi sunt destinate serviciile.”

- 6 Articolul 65 din Acordul privind SEE prevede la alineatul (2):

„Protocolul 28 și anexa XVII conțin dispoziții speciale referitoare la proprietatea intelectuală, industrială și comercială care, cu excepția cazului în care se prevede altfel, se aplică tuturor produselor și serviciilor.”

- 7 Protocolul 1 din Acordul privind SEE indică, referitor la adaptările orizontale:

„Dispozițiile actelor prevăzute în anexele la acord se aplică în conformitate cu acordul și cu prezentul protocol, cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa respectivă. Adaptările specifice necesare pentru actele individuale sunt prevăzute în anexa unde este enumerat actul în cauză.

[...]

8. MENȚIUNI CU PRIVIRE LA TERITORIILE Ori de câte ori actele menționate conțin trimiteri la teritoriul «Comunității» sau al «pieței comune», aceste trimiteri se interpretează, în sensul acordului, ca trimiteri la teritoriile părților contractante așa cum sunt definite la articolul 126 din acord.”

- 8 Potrivit anexei XVII la Acordul privind SEE, atunci când actele la care se face trimitere în anexa menționată cuprind noțiuni sau se referă la proceduri specifice ordinii Uniunii Europene, se aplică Protocolul 1 privind adaptările orizontale, în cazul în care nu se prevede altfel în aceeași anexă. În acest sens, anexa nu menționează Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca Uniunii Europene (JO 2009, L 78, p. 1) și nu a menționat niciodată nici Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca Uniunii Europene (JO 1994, L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 146), care a fost abrogat și înlocuit prin Regulamentul nr. 207/2009.

Regulamentul nr. 207/2009

- 9 Articolul 93 alineatele (1)-(3) din Regulamentul nr. 207/2009, în versiunea în vigoare la momentul situației de fapt, prevede:

„(1) Reprezentarea persoanelor fizice sau juridice în fața Oficiului poate fi realizată numai:

[...]

(b) prin mandatarii agreați înscrși pe o listă păstrată în acest scop de Oficiu [...]

[...]

(2) Pe lista mandatarilor autorizați poate fi înscrisă orice persoană fizică care:

(a) are cetățenia unuia dintre statele membre;

(b) are domiciliul profesional sau locul de muncă în cadrul Comunității;

(c) este abilitată să reprezinte, în materie de mărci, persoanele fizice sau juridice în fața serviciului central din domeniul proprietății industriale dintr-un stat membru [...]

(3) Înscrierea se face în urma unei cereri însoțite de o atestare din partea serviciului central din domeniul proprietății industriale al statului membru respectiv, cu mențiunea că au fost îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (2).”

- 10 Prin articolul 1 punctul 87 din Regulamentul (UE) 2015/2424 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Regulamentului nr. 207/2009 și a Regulamentului (CE) nr. 2868/95 al Comisiei de punere în aplicare a Regulamentului nr. 40/94 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2869/95 al Comisiei privind taxele care trebuie plătite Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (JO 2015, L 341, p. 21), articolul 93 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009 a fost înlocuit cu următoarele dispoziții care fac trimitere în continuare la teritoriul SEE:

„Orice persoană care îndeplinește următoarele condiții poate fi înscrisă pe lista reprezentanților autorizați:

- (a) are cetățenia unuia dintre statele membre ale [SEE];
 - (b) are domiciliul profesional sau locul de muncă în cadrul [SEE];
 - (c) este abilitată să reprezinte, în domeniul mărcilor, persoanele fizice sau juridice în fața Oficiului Benelux pentru Proprietate Intelectuală sau în fața oficiului central pentru proprietatea industrială dintr-un stat membru al [SEE] [...]
- 11 Conform articolului 4 din Regulamentul 2015/2424, aceste modificări au intrat în vigoare la data de 23 martie 2016.

Istoricul cauzei

- 12 Reclamantul, domnul Paul Rosenich, cetățean austriac, reprezentant autorizat la Österreichisches Patentamt (Oficiul pentru Brevete Austriac), deține un birou de consiliere în brevete la domiciliul său profesional situat în Liechtenstein.
- 13 La data de 17 ianuarie 2011, reclamantul a depus o cerere de înscriere pe lista reprezentanților autorizați la Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), în temeiul articolului 93 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 14 Prin decizia din 7 septembrie 2012, directorul Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO, în calitate de membru al Diviziei de administrare a mărcilor, desenelor și modelelor industriale, precum și de soluționare a chestiunilor juridice, a respins respectiva cerere pentru motivul că reclamantul nu îndeplinește condiția deținerii unui domiciliu profesional în cadrul Uniunii impusă la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 15 La data de 7 noiembrie 2012, reclamantul a formulat o cale de atac împotriva acestei decizii.
- 16 Prin Decizia din 29 aprilie 2014 (denumită în continuare „decizia atacată”), Camera a patra de recurs a respins această cale de atac.
- 17 În această privință, în primul rând, camera de recurs a respins teza reclamantului potrivit căreia în esență, în temeiul articolului 93 din Regulamentul nr. 207/2009, orice persoană abilitată să reprezinte un client în fața unui oficiu național este în mod automat abilitată să reprezinte un client și în fața

EUIPO, „[a]utorizarea de reprezentare în fața unui oficiu național constitu[ind] punctul de legătură care permite să se determine care dintre normele prevăzute la articolul 93 alineatul (2) [litera] (c) din [Regulamentul nr. 207/2009] sunt aplicabile”.

- 18 În al doilea rând, camera de recurs a apreciat că argumentul potrivit căruia trimiterea de ordin geografic la Uniune ar trebui înlocuită printr-o trimitere de ordin geografic la un stat membru al SEE nu rezultă din Acordul privind SEE, dat fiind că Regulamentul nr. 207/2009 nu figurează în anexa XVII la acesta, consecința fiind în special aceea că Protocolul 1 privind adaptările orizontale din acordul menționat nu îi era aplicabil. Camera de recurs a precizat că, deși anexa XVII face referire la Directiva 2008/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 2008, L 299, p. 25), singurul motiv pentru aceasta fiind ca referirea la o punere în circulație în Uniune să fie înlocuită, în aplicarea „principiului epuizării drepturilor de marcă” la scara Uniunii, cu referirea la un stat membru al SEE. Această dispoziție ar avea o incidență asupra articolului 13 din Regulamentul nr. 207/2009. În ceea ce privește Protocolul 28 din Acordul privind SEE, nici acesta nu ar conține vreo dispoziție relevantă în speță.
- 19 În al treilea rând, referitor la aplicarea normelor privind libera prestare a serviciilor prevăzute de dreptul SEE, camera de recurs a apreciat că prestarea de servicii nu este limitată prin dispoziția în litigiu întrucât consilierea efectuată de reclamant din Liechtenstein în schimbul unei remunerații pentru clienți stabiliți în Uniune nu ar fi afectată de articolul 93 din Regulamentul nr. 207/2009. Astfel, reclamantul nu ar fi supus vreunei alte restricții în ceea ce privește exercitarea profesiei sale de consilier în brevete decât cea pe care și-ar fi impus-o el însuși. Camera de recurs a subliniat în acest sens că articolul 36 din Acordul privind SEE face trimitere la dispoziții speciale aplicabile liberei prestări a serviciilor, care se regăsesc în anexele IX-XI la Acordul privind SEE și care nu menționează dreptul de reprezentare.
- 20 Pentru camera de recurs, articolele 92 și 93 din Regulamentul nr. 207/2009 urmăresc să asigure că reprezentanții în fața EUIPO au o anumită calificare și că EUIPO comunică doar cu părți sau cu reprezentanți care au o adresă în Uniune.
- 21 În al patrulea rând, articolul 4 din Acordul privind SEE, care interzice discriminările pe motiv de cetățenie, nu ar fi relevant în speță întrucât reclamantul are cetățenia unui stat membru al Uniunii, iar refuzul înscrierii nu se întemeiază pe acest motiv.
- 22 Camera de recurs a mai arătat că dreptul Principatului Liechtenstein în materie de reprezentare nu oferă reciprocitate, ci ar prevedea că un titular străin al unei mărci depuse la Amt für Volkswirtschaft (Biroul pentru Proprietate Intelectuală, Liechtenstein) trebuie să mandateze un avocat sau un consilier în brevete din Liechtenstein ca reprezentant.
- 23 În al cincilea și ultimul rând, camera de recurs a apreciat că EUIPO nu poate omite să aplice o dispoziție din Regulamentul nr. 207/2009 pentru motivul că nu ar fi conformă unei norme de rang superior. Curtea ar fi singura în măsură să o facă. De asemenea, o interpretare conformă cu sensul și cu obiectivul normelor de rang superior nu ar putea fi realizată dat fiind că articolul 93 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul nr. 207/2009 ar fi formulat în mod clar și neechivoc.

Procedura și concluziile părților

- 24 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la data de 15 iulie 2014, reclamantul a introdus prezenta acțiune.
- 25 Reclamantul solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;

- anularea deciziei directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO din 7 septembrie 2012;
 - obligarea EUIPO la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor de judecată efectuate în procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs.
- 26 EUIPO solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
 - obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.
- 27 La data de 20 noiembrie 2015, Tribunalul (Camera a cincea) a invitat EUIPO să prezinte anumite documente de natură să clarifice, pe de o parte, raportul dintre Regulamentele nr. 40/94 și 207/2009 și Acordul privind SEE și, pe de altă parte, natura reprezentării profesionale în domeniul mărcii Uniunii Europene. EUIPO a răspuns prin scrisoarea din 7 decembrie 2015. Prin scrisoarea din 22 decembrie 2015, reclamantul a depus o replică la acest răspuns.
- 28 Pe baza propunerii judecătorului raportor, Tribunalul a decis deschiderea fazei orale a procedurii. Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 14 ianuarie 2016.
- 29 Luând act de modificarea articolului 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 (a se vedea punctele 10 și 11 de mai sus), părțile au indicat în ședință că acțiunea ar rămâne fără obiect dacă reclamantul ar fi înscris pe lista reprezentanților autorizați în discuție ca urmare a intrării în vigoare a Regulamentului 2015/2424.
- 30 În consecință, la sfârșitul ședinței, Tribunalul nu a declarat închisă faza orală a procedurii și a solicitat părților să informeze înainte de data de 15 aprilie 2016 dacă reclamantul a fost înscris efectiv pe această listă.
- 31 Prin scrisorile din 14 și din 15 aprilie 2016, reclamantul și EUIPO au indicat că nu se procedase încă la înscrierea acestuia pe lista reprezentanților autorizați și că urma ca Tribunalul să fie informat cu privire la o eventuală închidere a procedurii de înscriere.
- 32 Prin scrisoarea din 16 iunie 2016, EUIPO a informat Tribunalul că reclamantului i se solicitase, pentru a doua oară, să prezinte un certificat recent, în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din Regulamentul nr. 207/2009, și că, în urma neprezentării acestui document, el nu va putea fi înscris pe această listă a reprezentanților autorizați.
- 33 Tribunalul a acordat reclamantului termen până la 24 august 2016 pentru a prezenta observații cu privire la această scrisoare.
- 34 Prin scrisoarea din 24 august 2016, reclamantul a informat Tribunalul că nu fusese încă înscris pe lista în discuție. Acesta a mai prezentat Tribunalului schimbul de scrisori avut cu EUIPO.
- 35 Luând act de neînscrierea reclamantului pe lista reprezentanților autorizați și apreciind că soluționarea cauzei între părți era improbabilă, Tribunalul a declarat închisă faza orală a procedurii la data de 6 septembrie 2016.

În drept

- 36 În susținerea acțiunii formulate, reclamantul invocă un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolului 93 din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum trebuia interpretat, în opinia sa, în lumina liberei prestări a serviciilor garantate în cadrul SEE prin Acordul privind SEE.
- 37 Reclamantul arată că Acordul privind SEE are ca obiect în special realizarea într-un mod cât mai complet posibil a liberei prestări a serviciilor care, potrivit jurisprudenței (a se vedea Hotărârea din 1 aprilie 2004, *Bellio F.lli*, C-286/02, EU:C:2004:212, punctele 34 și 35 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 28 octombrie 2010, *Établissements Rimbaud*, C-72/09, EU:C:2010:645, punctul 20 și jurisprudența citată), ar trebui să fie interpretată și aplicată în același fel ca și libera prestare a serviciilor garantată între statele membre ale Uniunii. Or, în relațiile dintre statele membre ale Uniunii, Curtea ar fi statuat că a impune unui agent în brevete, deja stabilit și autorizat în alt stat membru, care dorește să furnizeze prestări de servicii, să dețină o reședință sau un domiciliu profesional stabil în statul membru gazdă constituie o restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor care ar depăși ceea ce este necesar pentru a atinge obiective cum ar fi posibilitatea de a determina instanța teritorial competentă în cazul unei contestații privind un brevet înregistrat în statul membru gazdă sau asigurarea bunei derulări a procedurii (Hotărârea din 13 februarie 2003, *Comisia/Italia*, C-131/01, EU:C:2003:96, punctele 42-45, și Hotărârea din 11 iunie 2009, *Comisia/Austria*, C-564/07, nepublicată, EU:C:2009:364, punctele 47-53). În consecință, libera prestare a serviciilor, garantată prin Acordul privind SEE și concepută ca un drept individual și direct aplicabil, ar determina fie ineficacitatea dispozițiilor adoptate de părțile contractante la Acordul privind SEE, care condiționează libera exercitare a unei profesii de existența unui domiciliu sau a unui sediu în Uniune, fie interpretarea acestor dispoziții în așa fel încât ar fi suficientă deținerea unui domiciliu profesional într-un stat membru al SEE.
- 38 Obligațiile care decurg din Acordul privind SEE ar fi imperative nu doar pentru statele membre ale Uniunii, ci și în ce privește Uniunea însăși, iar instituțiile și organele ar fi în mod direct ținute să respecte libertățile fundamentale, cum ar fi libera prestare a serviciilor, consacrate prin acest acord.
- 39 Reclamantul arată că lipsa menționării exprese a Regulamentului nr. 207/2009 în instrumentele Acordului privind SEE, în special în Protocolul 28 și în anexa XVII, nu schimbă această concluzie. Articolul 1 alineatul (2) din Protocolul 28 din Acordul privind SEE, potrivit căruia părțile contractante ar trebui să ia în considerare principiul liberei prestări a serviciilor, s-ar opune cerinței deținerii unui domiciliu profesional în Uniune. În plus, ar fi general acceptat faptul că o primă punere în circulație într-un stat al SEE ar conduce la epuizarea drepturilor în interiorul Uniunii.
- 40 Ca răspuns la cele susținute de EUIPO, mai întâi, reclamantul precizează că, în conformitate cu dreptul Principatului Liechtenstein, consilierii în brevete calificați într-un stat membru al SEE sunt autorizați, în schimbul îndeplinirii anumitor formalități, să exercite o activitate transfrontalieră de consiliere și de reprezentare în Liechtenstein. Dreptul Principatului Liechtenstein ar corespunde în această privință întru totul Regulamentului nr. 207/2009. Pe de altă parte, chiar în lipsa unei reciprocități, aplicarea directă a dispozițiilor Acordului privind SEE nu ar putea fi repusă în discuție.
- 41 În continuare, pe de o parte, reclamantul apreciază că argumentul formulat de EUIPO în sensul că obligația deținerii unui sediu profesional pe teritoriul Uniunii se justifică prin motive de răspundere și de protecție a celeilalte părți din procedurile bilaterale este un argument nou și, prin urmare, inadmisibil. Pe de altă parte, deși cerința de a prezenta eventual dovada încheierii unei asigurări de răspundere civilă profesională nu contravine liberei prestări a serviciilor, chiar dreptul Principatului Liechtenstein impunând consilierilor încheierea unei astfel de asigurări, aceasta nu ar justifica în sine necesitatea deținerii unui domiciliu profesional în Uniune.

- 42 În sfârșit, reclamantul apreciază că, din moment ce, potrivit articolului 19 al patrulea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, avocații autorizați să practice într-un stat din SEE sunt abilitați să reprezinte părțile în fața Curții, nu există niciun motiv să se aplice dispoziții mai stricte în ceea ce privește reprezentarea în fața EUIPO în condițiile în care acesta ar fi supus unor norme de rang inferior.
- 43 EUIPO arată că reclamantul solicită să nu se aplice articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 din cauza încălcării unei norme de rang superior, și anume Acordul privind SEE. Or, făcând referire la Hotărârea din 12 iulie 2001, Kik/OAPI (Kik) (T-120/99, EU:T:2001:189, punctul 55), EUIPO nu ar avea competența de a decide să nu aplice o normă al cărei text este clar întrucât ar încălca principiul prezumției de legalitate.
- 44 EUIPO apreciază totodată că niciunul dintre argumentele reclamantului nu demonstrează că trimiterea de ordin geografic la Uniune din cuprinsul articolului 93 din Regulamentul nr. 207/2009 trebuie să fie interpretată ca o trimitere la SEE, întrucât în anexa XVII la Acordul privind SEE nu este menționat acest regulament ca făcând parte dintre actele cărora li se aplică Protocolul 1 din acest acord.
- 45 În pofida faptului că articolul 1 alineatul (2) din Protocolul 28 din acest acord ar prevedea obligația ca Uniunea să își adapteze dispozițiile legale, în special articolul 93 din Regulamentul nr. 207/2009, o astfel de obligație nu ar fi în sarcina EUIPO, ci a Autorității de supraveghere a Asociației Europene a Liberului Schimb (AELS) sau a Comisiei Europene.
- 46 În opinia EUIPO, presupunând că cerința ca reprezentanții autorizați să dețină un domiciliu profesional în Uniune trebuie să fie analizată ca o restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor în cadrul SEE, aceasta s-ar justifica pentru motive de drept al răspunderii și de protecție a celeilalte părți din procedurile bilaterale.
- 47 EUIPO susține de asemenea că observațiile reclamantului cu privire la reciprocitatea dreptului Principatului Liechtenstein formulate în replică ar constitui argumente noi și, prin urmare, inadmisibile. În orice caz, nu ar exista nicio reciprocitate în măsura în care dreptul Principatului Liechtenstein ar prevedea doar o exercitare „temporară” și „transfrontalieră” a activității de consilier în brevete acolo unde Regulamentul nr. 207/2009 prevede o reprezentare permanentă și exercitată în statul membru în care reprezentantul are domiciliul profesional. EUIPO precizează însă că referirea la situația juridică din Liechtenstein de la punctul 18 din decizia atacată este considerată doar o ilustrare a faptului că legiuitorul din acest principat nu apreciază situația juridică altfel decât o face legiuitorul Uniunii.
- 48 În această privință, este necesar să se constate că, deși Regulamentul nr. 207/2009 conține mențiunea „Text cu relevanță pentru SEE”, reclamantul nu contestă că nici Acordul privind SEE, nici Protocoalele sau anexele la acesta nu fac trimitere la regulament.
- 49 Astfel, în temeiul articolului 2 litera (a) din Acordul privind SEE, care definește acest acord drept „acordul principal, protocoalele și anexele la acesta, precum și actele la care se face trimitere în acesta”, este necesar să se constate că Regulamentul nr. 207/2009 nu face parte din Acordul privind SEE.
- 50 Prin urmare, camera de recurs a considerat în mod întemeiat că în speță nu este aplicabil punctul 8 din Protocolul 1 din Acordul privind SEE, la care face trimitere anexa XVII la acesta din urmă și care prevede că, „[o]ri de câte ori actele menționate conțin trimiteri la teritoriul «[Uniunii]» sau al «pieței comune», aceste trimiteri se interpretează, în sensul acordului, ca trimiteri la teritoriile părților contractante așa cum sunt definite la articolul 126 din acord”.

- 51 Totuși, prin argumentele sale, reclamantul susține în esență că decizia atacată contravine articolului 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum ar fi trebuit, în opinia sa, să fie interpretat și aplicat în lumina liberei prestări a serviciilor consacrate în Acordul privind SEE. În cazul imposibilității de a face o astfel de interpretare conformă, reclamantul apreciază că cerința în litigiu privind stabilirea în Uniune, prevăzută la această dispoziție, ar fi trebuit să fie înlăturată ca fiind nelegală pentru a se face aplicarea directă a principiului liberei prestări a serviciilor în cadrul SEE, din care ar rezulta că, în materie de restricție sau chiar de discriminare, nu pot exista persoane stabilite în afara teritoriului Uniunii, dar într-un stat AELS care aparține SEE precum Liechtenstein. Acesta invocă astfel o excepție de nelegalitate în sensul articolului 277 TFUE.
- 52 Rezultă din articolul 216 alineatul (2) TFUE că acordurile internaționale încheiate de Uniune sunt obligatorii pentru instituțiile Uniunii și pentru statele membre.
- 53 Reiese dintr-o jurisprudență constantă că dispozițiile unor astfel de acorduri fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii din momentul intrării lor în vigoare (Hotărârea din 30 aprilie 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, punctul 5, Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții, C-366/10, EU:C:2011:864, punctele 73 și 79, și Hotărârea din 18 martie 2014, Z., C-363/12, EU:C:2014:159, punctul 73).
- 54 În acest sens, Curtea a precizat deja că supremația acordurilor internaționale încheiate de Uniune față de textele de drept derivat al Uniunii ar impune ca acestea din urmă să fie interpretate, în măsura în care este posibil, în conformitate cu acordurile respective (Hotărârea din 10 septembrie 1996, Comisia/Germania, C-61/94, EU:C:1996:313, punctul 52).
- 55 Rezultă de asemenea dintr-o jurisprudență consacrată că dispozițiile unui astfel de acord pot avea efect direct dacă sunt necondiționate și suficient de precise (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 februarie 1976, Conceria Bresciani, 87/75, EU:C:1976:18, punctul 25, și Hotărârea din 26 octombrie 1982, Kupferberg, 104/81, EU:C:1982:362, punctul 23). Totuși, pentru ca instanța Uniunii să poată analiza incompatibilitatea invocată a unui act al Uniunii cu dispozițiile unui astfel de acord, se impune de asemenea ca natura și economia acestuia să nu se opună în acest sens (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2015, ClientEarth/Comisia, C-612/13 P, EU:C:2015:486, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 56 Referitor la Acordul privind SEE, instanța Uniunii a confirmat deja că dispozițiile sale, inclusiv în ceea ce privește Liechtenstein, fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 octombrie 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punctele 13 și 19, și Hotărârea din 22 ianuarie 1997, Opel Austria/Consiliul, T-115/94, EU:T:1997:3, punctul 101).
- 57 În conformitate cu al cincilea paragraf al preambulului, Acordul privind SEE urmărește în special să realizeze în modul cel mai cuprinzător cu putință libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor pe tot cuprinsul SEE, astfel încât piața internă realizată pe teritoriul Uniunii să fie extinsă la statele AELS (a se vedea Hotărârea din 28 octombrie 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, punctul 20 și jurisprudența citată, Hotărârea din 26 septembrie 2013, Regatul Unit/Consiliul, C-431/11, EU:C:2013:589, punctul 50).
- 58 În această privință, normele aplicabile în relațiile dintre părțile contractante în domeniile reglementate de Acordul privind SEE sunt în esență cele din dispozițiile corespunzătoare din Tratatul FUE și din actele adoptate în temeiul acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 ianuarie 1997, Opel Austria/Consiliul, T-115/94, EU:T:1997:3, punctul 107).
- 59 În această perspectivă, mai multe dispoziții din acordul menționat vizează să garanteze o interpretare cât mai uniformă cu putință a acestuia pe tot cuprinsul SEE. În acest cadru, este de competența instanței Uniunii să asigure ca normele din Acordul privind SEE care sunt identice în esență cu cele din Tratatul FUE să fie interpretate uniform în ordinea juridică a Uniunii (a se vedea în acest sens

Hotărârea din 28 octombrie 2010, *Établissements Rimbaud*, C-72/09, EU:C:2010:645, punctul 20 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 22 ianuarie 1997, *Opel Austria/Consiliul*, T-115/94, EU:T:1997:3, punctele 106-108).

- 60 În speță, deși a rămas stabilit în Liechtenstein, reclamantul dorește să își ofere serviciile ca reprezentant autorizat în fața EUIPO. Rezultă din jurisprudența Curții că o astfel de activitate poate intra în domeniul de aplicare al liberei prestări a serviciilor, astfel cum prevede Acordul privind SEE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 februarie 2003, *Comisia/Italia*, C-131/01, EU:C:2003:96, punctele 21-25).
- 61 Or, s-a statuat deja că normele care interzic restricții în ceea ce privește libera prestare a serviciilor prevăzute la articolul 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE au același domeniu legal de aplicare ca și cele prevăzute la articolul 56 TFUE. Curtea a precizat astfel că, în domeniul avut în vedere, normele instituite prin Acordul privind SEE și cele instituite prin Tratatul FUE trebuie să facă obiectul unei interpretări uniforme (Hotărârea din 5 iulie 2007, *Comisia/Belgia*, C-522/04, EU:C:2007:405, punctele 45 și 46, și Hotărârea din 6 octombrie 2009, *Comisia/Spania*, C-153/08, EU:C:2009:618, punctul 48).
- 62 Cu toate acestea, Curtea a nuanțat acest principiu indicând că jurisprudența Uniunii referitoare la restricții în ceea ce privește libertățile de circulație în cadrul Uniunii nu este pe deplin aplicabilă libertăților garantate prin Acordul privind SEE din moment ce exercitarea acestora din urmă se înscrie într-un context juridic diferit (a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2013, *Comisia/Danemarca*, C-261/11, nepublicată, EU:C:2013:480, punctul 44 și jurisprudența citată).
- 63 În aceste condiții, în prezenta cauză, este suficient să se constate că nici camera de recurs, nici EUIPO nu au susținut și nici măcar nu au demonstrat că exercitarea liberei prestări a serviciilor în domeniul reprezentării în fața oficiilor de proprietate intelectuală se înscrie în speță într-un context juridic distinct, aspect ce ar avea drept consecință faptul că jurisprudența relevantă a Uniunii referitoare la restricțiile în ceea ce privește exercitarea liberei prestări a serviciilor în Uniune nu este pe deplin aplicabilă aceleiași libertăți garantate prin Acordul privind SEE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 aprilie 2015, *Comisia/Germania*, C-591/13, EU:C:2015:230, punctul 82).
- 64 Prin urmare, este necesar să se verifice dacă respectiva condiție referitoare la deținerea unui domiciliu profesional în cadrul Uniunii care figurează la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum a fost interpretată de camera de recurs, în sensul că termenul „comunitate” nu poate face trimitere la SEE, este compatibilă cu articolul 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE, care consacră libera prestare a serviciilor la nivelul SEE.
- 65 În acest cadru, Curtea a statuat în repetate rânduri că articolul 56 TFUE, care consacră, la fel ca articolul 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE, libera prestare a serviciilor, este suficient de precis și de necondiționat astfel încât să aibă efect direct (Hotărârea din 3 decembrie 1974, *van Binsbergen*, 33/74, EU:C:1974:131, punctul 27, și Hotărârea din 14 iulie 1976, *Donà*, 13/76, EU:C:1976:115, punctul 20). În ceea ce privește natura și economia Acordului privind SEE, nici camera de recurs, nici EUIPO nu au invocat argumente susceptibile să demonstreze că nu poate fi invocat direct de particulari. Dimpotrivă, această posibilitate rezultă din al optulea paragraf al preambulului Acordului privind SEE, care subliniază importanța rolului pe care îl joacă particularii în SEE prin exercitarea drepturilor care le sunt conferite prin acest acord și prin protecția juridică a acestor drepturi. Pe de altă parte, trebuie subliniat că deja Curtea a efectuat un control al compatibilității unui act al Uniunii în raport cu Acordul privind SEE (Hotărârea din 1 aprilie 2004, *Bellio F.II*, C-286/02, EU:C:2004:212, punctele 57-63).
- 66 Articolul 56 TFUE nu impune numai înlăturarea oricărei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate a prestatorilor de servicii stabiliți în alt stat membru, ci și înlăturarea oricărei restricții – chiar dacă aceasta se aplică fără a distinge între prestatorii naționali și cei din alte state membre – atunci când este de natură să interzică, să îngreuneze sau să facă mai puțin atractive activitățile

prestatorului stabilit în alt stat membru unde acesta furnizează în mod legal servicii similare (a se vedea Hotărârea din 17 martie 2011, Peñarroja Fa, C-372/09 și C-373/09, EU:C:2011:156, punctul 50 și jurisprudența citată).

- 67 Reiese din jurisprudența Curții că a impune unui agent în brevete autorizat în fața oficiului de brevete în alt stat membru care are intenția de a furniza prestări de servicii să dețină un domiciliu profesional stabil în statul membru gazdă, ba chiar să desemneze un rezident, constituie o restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 februarie 2003, Comisia/Italia, C-131/01, EU:C:2003:96, punctul 42 și jurisprudența citată, Hotărârea din 11 iunie 2009, Comisia/Austria, C-564/07, nepublicată, EU:C:2009:364, punctul 47).
- 68 Condiția prevăzută la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum a fost interpretată de camera de recurs, constituie, așadar, o restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor în cadrul SEE.
- 69 Cu toate acestea, rezultă tot din jurisprudența Curții că măsurile naționale de natură să îngreuneze sau să facă mai puțin atractivă exercitarea libertăților fundamentale garantate prin Tratatul FUE sunt considerate compatibile cu acesta dacă îndeplinesc patru condiții, și anume să se aplice în mod nediscriminatoriu, să se justifice prin motive imperative de interes general, să fie adecvate pentru a asigura atingerea obiectivului pe care îl urmăresc și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (Hotărârea din 30 noiembrie 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, punctul 37, și Hotărârea din 11 iunie 2009, Comisia/Austria, C-564/07, nepublicată, EU:C:2009:364, punctul 31).
- 70 În primul rând, la punctul 16 din decizia atacată, camera de recurs a subliniat că articolul 93 din Regulamentul nr. 207/2009 garantează, pe de o parte, că persoanele a căror activitate profesională constă în reprezentarea terților în fața EUIPO au o calificare profesională a cărei definiție variază în funcție de statul membru și, pe de altă parte, prin coroborare cu articolul 92 din același regulament, că EUIPO nu trebuie să comunice decât cu părți sau cu reprezentanți care posedă o adresă pe teritoriul Uniunii. Reclamantul, care are domiciliul profesional în Liechtenstein, nu ar îndeplini această condiție.
- 71 În ceea ce privește primul obiectiv, respectiv cel referitor la o calificare profesională, EUIPO nu a explicat cum anume un domiciliu profesional în cadrul Uniunii ar garanta o calificare mai bună decât un domiciliu profesional într-un stat AELS care aparține SEE. Se impune de asemenea constatarea faptului că, pentru atingerea acestui obiectiv, există o măsură mai puțin restrictivă decât cea care face obiectul prezentului litigiu, și anume condiția dovedirii calificării profesionale.
- 72 În ceea ce privește al doilea obiectiv, acesta ar putea fi corelat cu necesitatea de a asigura buna derulare a procedurii. Astfel, el ar putea fi invocat pentru motive imperative de interes general susceptibile să justifice o restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iunie 2009, Comisia/Austria, C-564/07, nepublicată, EU:C:2009:364, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 73 Cu toate acestea, cerința de a avea un domiciliu profesional pe teritoriul Uniunii, prevăzută la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum este interpretat de camera de recurs, depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv. Este suficient să se constate că mijloacele actuale de comunicare electronică permit reprezentanților autorizați să comunice în mod adecvat cu EUIPO. Astfel, este cert că există mai multe mijloace tehnice precum faxul, e-mailul, ba chiar mijloace informatice (programe) online, cum ar fi e-filing, care permit asigurarea comunicării documentelor între EUIPO și persoanele interesate.
- 74 În al doilea rând, în înscrisurile depuse la Tribunal, EUIPO a arătat că cerința unui domiciliu profesional în Uniune s-ar justifica în interesul justiției, mai precis pentru motive de drept al răspunderii și pentru protecția celeilalte părți din procedurile bilaterale.

- 75 Aceste argumente trebuie respinse.
- 76 Astfel, pe de o parte, în ceea ce privește obiectivul referitor la dreptul răspunderii, EUIPO se limitează în argumentația sa să facă referire la punctele 22 și următoarele din Hotărârea din 11 iunie 2009, Comisia/Austria (C-564/07, nepublicată, EU:C:2009:364), care privește obligația de a contracta o asigurare profesională. Cu toate acestea, obligația de rezidență nu permite prin ea însăși să se garanteze că reprezentanții autorizați dispun de o asigurare profesională suficientă, de altfel EUIPO nu a susținut și cu atât mai puțin nu a demonstrat că toate statele membre ale Uniunii impun o obligație de a încheia o asigurare profesională, în condițiile în care în anumite state AELS din SEE nu ar exista o astfel de obligație. În plus, dacă obiectivul legiuitorului Uniunii ar fi fost acela de a garanta că reprezentanții autorizați dispun de o astfel de asigurare, ar fi putut recurge la măsuri mai puțin restrictive privind libera prestare a serviciilor, cum ar fi o obligație expresă pentru orice reprezentant autorizat de a încheia o asemenea asigurare ce ar acoperi și prestațiile în fața EUIPO.
- 77 Pe de altă parte, EUIPO nu a precizat deloc în ce mod stabilirea reprezentanților autorizați mai curând într-un stat membru al Uniunii Europene decât într-un stat AELS care aparține SEE precum Liechtenstein ar oferi o protecție mai largă celeilalte părți din procedurile bilaterale.
- 78 Prin urmare, nici camera de recurs, nici EUIPO nu au invocat motive imperative de interes general de natură să justifice restricția în ceea ce privește libera prestare a serviciilor constatată la punctul 68 de mai sus. Astfel, este necesar să se observe că această condiție privind reședința profesională în Uniune prevăzută la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, astfel cum a fost interpretată de camera de recurs, contravine articolului 36 alineatul (1) din Acordul privind SEE.
- 79 Camera de recurs a indicat de asemenea, la fel ca EUIPO de altfel, că Liechtenstein nu acordă reciprocitate în materie. Totuși, în primul rând, nici camera de recurs, nici EUIPO nu au demonstrat că înscrierea în registrul reprezentanților autorizați în fața Biroului de Proprietate Intelectuală este condiționată de deținerea de către persoana interesată a unei reședințe profesionale în acest stat. Argumentele părților au vizat mai curând problema dacă și în ce măsură un reprezentant autorizat într-un stat membru al Uniunii Europene poate reprezenta un client în fața Biroului de Proprietate Intelectuală. În al doilea rând, nici camera de recurs, nici EUIPO nu au apreciat că această pretinsă lipsă de reciprocitate este de natură să justifice respectiva restricție în ceea ce privește libera prestare a serviciilor. Pentru EUIPO, ar fi vorba despre un argument care ar fi destinat doar să ilustreze că legiuitorul Principatului Liechtenstein nu apreciază situația juridică într-un alt mod decât legiuitorul Uniunii. În al treilea rând și în orice caz, este suficient să se arate că, potrivit jurisprudenței Curții (a se vedea Hotărârea din 13 februarie 2003, Comisia/Italia, C-131/01, EU:C:2003:96, punctul 46 și jurisprudența citată), un stat membru nu poate invoca nerespectarea principiului reciprocității sau nu se poate întemeia pe o eventuală încălcare a tratatului de către un alt stat membru pentru a justifica propria încălcare. EUIPO nu a invocat niciun element de drept sau de fapt care să aibă drept consecință inaplicabilitatea acestei jurisprudențe în materia libertăților de circulație consacrate prin Acordul privind SEE. În plus, o aplicare a principiului reciprocității ar contraveni căilor specifice în materia procedurii de supraveghere și de reglementare a diferendelor prevăzute la articolele 109 și 111 din Acordul privind SEE.
- 80 În al treilea rând, camera de recurs a indicat, la fel ca EUIPO, că EUIPO nu are competența să nu aplice condiția de reședință profesională prevăzută la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 81 În această privință, este suficient să se constate că din jurisprudența citată la punctul 54 de mai sus rezultă că supremația acordurilor internaționale încheiate de Uniune, cum este Acordul privind SEE, față de textele de drept derivat al Uniunii impune ca acestea din urmă să fie interpretate, în măsura în care este posibil, în conformitate cu acordurile respective.

- 82 Astfel, fără a fi necesară însă înlăturarea condiției în litigiu, EUIPO are obligația de a o interpreta și de a o aplica în conformitate cu obligațiile care decurg din Acordul privind SEE.
- 83 Deși este adevărat că interpretarea conformă a textelor de drept derivat al Uniunii nu poate servi drept fundament pentru o interpretare *contra legem* a acestor texte (a se vedea Ordonanța din 17 iulie 2015, EEB/Comisia, T-685/14, nepublicată, EU:T:2015:560, punctul 31 și jurisprudența citată), în speță situația nu este aceasta.
- 84 Astfel, nici din Regulamentul nr. 207/2009, în versiunea aplicabilă înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului 2015/2424, nici din elementele de fapt și de drept invocate de EUIPO nu rezultă că voința specifică a legiuitorului Uniunii ar fi fost aceea de a exclude persoanele care au reședința profesională într-un stat AELS care aparține SEE precum Liechtenstein de la accesul la lista reprezentanților autorizați.
- 85 Astfel cum a arătat în esență camera de recurs, intenția legiuitorului Uniunii a fost mai curând aceea de a asigura o anumită calitate și o anumită fiabilitate în comunicările dintre EUIPO și părțile interesate. Or, după cum rezultă din cuprinsul punctului 73 de mai sus, un astfel de obiectiv nu impune ca persoana interesată să aibă în mod necesar un domiciliu profesional pe teritoriul Uniunii.
- 86 Această interpretare este confirmată de Regulamentul 2015/2424, în care trimiterile la teritoriul Uniunii au fost înlocuite cu trimiteri la teritoriul SEE în ceea ce privește printre altele condițiile pentru înscrierea pe lista reprezentanților autorizați prevăzută la articolul 93 din Regulamentul nr. 207/2009. Deși este vorba despre o modificare cu un impact practic semnificativ, nu rezultă deloc că aceasta rezultă dintr-o voință de schimbare a politicii față de statele AELS care aparțin SEE. Astfel, pe de o parte, această modificare nu figurează în Propunerea legislativă COM(2013) 161 final a Comisiei din 27 martie 2013 și nu a fost introdusă decât ulterior în procesul legislativ. Pe de altă parte, legiuitorul nu a clarificat deloc demersul său în preambulul la Regulamentul 2015/2424. Astfel, această modificare trebuie să fie considerată ca o adaptare de ordin tehnic care nu are alt obiect decât acela de a alinia dreptul derivat al Uniunii în privința obligațiilor care decurg din Acordul privind SEE.
- 87 În consecință, motivul unic al acțiunii trebuie admis, astfel încât decizia atacată trebuie anulată.
- 88 Al doilea capăt de cerere al reclamantului vizează anularea deciziei directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO din 7 septembrie 2012. Astfel, prin acest capăt de cerere, reclamantul solicită în esență Tribunalului să adopte decizia pe care, în opinia sa, ar fi trebuit să o adopte camera de recurs. În consecință, reclamantul solicită modificarea deciziei atacate, astfel cum se prevede la articolul 65 alineatul (3) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 89 Trebuie amintit că competența de modificare, recunoscută Tribunalului în temeiul articolului 65 alineatul (3) din Regulamentul nr. 207/2009, nu are efectul de a conferi acestuia posibilitatea de a efectua o apreciere în privința căreia camera de recurs nu s-a pronunțat încă. Prin urmare, exercitarea competenței de modificare trebuie, în principiu, să se limiteze la situațiile în care Tribunalul, după ce a controlat aprecierea făcută de camera de recurs, este în măsură să determine, pe baza elementelor de fapt și de drept astfel cum acestea sunt stabilite, care este decizia pe care camera de recurs era obligată să o adopte (Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 72).
- 90 În speță, condițiile pentru exercitarea competenței de modificare a Tribunalului sunt întrunite. Astfel, din cuprinsul punctului 2 din decizia atacată rezultă că refuzul directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO s-a întemeiat pe nerespectarea de către reclamant a criteriului prevăzut la articolul 93 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009. Or, din considerațiile reluate la punctele 36-87 de mai sus rezultă obligația camerei de recurs de a constata că, în opoziție cu aprecierile directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO, această dispoziție nu

împiedică înscrierea reclamantului pe lista reprezentanților autorizați. În consecință, este necesar ca, modificând decizia atacată, să se anuleze și decizia directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 91 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 92 Potrivit articolului 190 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, sunt considerate cheltuieli de judecată recuperabile cheltuielile necesare efectuate în legătură cu procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs a EUIPO.
- 93 Întrucât EUIPO a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate în fața camerei de recurs, conform concluziilor formulate de reclamant.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

- 1) Anulează Decizia Camerei a patra de recurs a Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) din 29 aprilie 2014 (cauza R 2063/2012-4).**
- 2) Anulează decizia din 7 septembrie 2012 a directorului Departamentului „Suport operațional” din cadrul EUIPO.**
- 3) Obligă EUIPO la plata cheltuielilor de judecată.**

Dittrich

Szwarcz

Tomljenović

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 13 iulie 2017.

Semnături